ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

АНАЛИЗА

НА ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОД 2007-2023 ГОДИНА

СКОПЈЕ, 2024

ЈЗУ ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

А Н А Л И З А

НА ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОД 2007-2023 ГОДИНА

СКОПЈЕ, 2024

Издавач: ЈЗУ - ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Стручна обработка: Оддел за здравствена промоција и следење на болести

Автори: М-р д-р Тања Лековска-Стоицовска

М-р Надица Тотиќ

Уредник: Проф.д-р Елена Ќосевска

Техничка подготовка:
Борче Андоновски
Сузана Дунгевска

Печати:

Тираж:

Содржина

ПРЕДГОВОР **7**

1. ВОВЕД **9**

ВИТАЛНИ КАРАКТЕРИСТИКИ 9

2. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2007 - 2022 ГОДИНА **10**

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2007 - 2022 ГОДИНА 10

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО СТАТИСТИЧКИ РЕГИОНИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2022 ГОДИНА 12

НАТАЛИТЕТ И ФЕРТИЛИТЕТ СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ НА ЕВРОСТАТ 13

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ НА ЕВРОСТАТ, 2012-2021 ГОДИНА 16

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ ОД ЕВРОСТАТ, 2012-2021 ГОДИНА 17

3. ЗАКЛУЧОЦИ **28**

ПРЕДГОВОР

Анализата за природно движење на населението во Република Северна Македонија се изготви согласно Националната годишна програма за јавно здравје на Република Северна Македонија (Сл. весник на РСМ бр.18/24) и Планот и Програмата за работа на Институтот за јавно здравје на Република Северна Македонија - Скопје.

Анализата има за цел да ги прикаже виталните карактеристики, односно карактеристиките за природно движење на населението во Република Северна Македонија во период од 2007-2023 година.

Извршено е ретроспективно истражување на виталните карактеристики, односно карактеристиките за природно движење на населението во Република Северна Македонија, во целина, и по статистички региони, во период 2007-2023г. и истите се споредени со соодветните показатели за Европската унија и поделни држави од Европската унија и од Европскиот регион. При изготвување на Анализата користени се официјални статистички податоци од Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија и Евростат, публикации, информации, извештаи и друга стручна литература.

1. ВОВЕД

ВИТАЛНИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Под витални карактеристики, односно карактеристики за природно движење на населението се подразбира такво движење, т.е. менување, кое настанува по природен односно по биолошки пат. Ова движење се следи преку следните индикатори:

Наталитет е позитивен фактор во природното движење на населението и показател за биолошката сила на населението. Наталитетот зависи од повеќе фактори, од кои најважни се: социјално-економските (култура, навики, обичаи, религија и др.), број на жени во фертилен период, брачна состојба итн. Наталитетот се мери со стапка на наталитет.

Вкупна стапка на фертилитет - го покажува веројатниот просечен број на живородени деца што би ги родила една жена од набљудуваната генерација, во фертилниот период (15-49 години), под услов на исто влијание на специфичните стапки на фертилитетот, како и во набљудуваната година, без влијание на морталитетот.

Мортиналитет или мртвороденост претставува раѓање на плодот после 28 недела од бременоста, без било какви знаци на живот (чукање на срцето, пулсирање на папочната врвца итн.). На мртвороденоста влијаат повеќе фактори, како на пример: телесна градба на мајката (различни карлични мерки), пол на детето (поголема е мртвороденоста кај машките деца), навики (посебно исхраната), распространетоста на болести во популацијата (сифилис и сл.), пружање стручна помош при раѓање итн.

Морталитетот е негативен фактор во природно движење на населението. Покрај биолошкото значење има и посебно значење за мерење на здравствената состојба на населението. Морталитетот може да се набљудува како: општ и специфичен.

- Општиот морталитет ја покажува вкупната смртност кај населението, односно колку луѓето умираат. Се мери со стапка на општ морталитет.
- Специфичниот морталитет се користи за следење на смртноста по возраст, пол, болест и други карактеристики.

Природен прираст и витален индикс го објаснува природното движење на населението.

Природен прираст е всушност разлика меѓу живородените и умрените, додека виталниот индекс е однос меѓу живородените и умрените и ја објаснува рационалноста на природниот прираст. На висината на природниот прираст и на виталниот индекс влијаат сите фактори кои влијаат на наталитетот и морталитетот.

Очекувано траење на живот, индикатор попознат како средно траење на живот, спаѓа во групата значајни индикатори за здравјето.

Во пракса најчесто се користи очекувано траење на живот при раѓање, што претставува веројатност, односно шанса на детето да доживее извесен број на години. Се пресметува врз основа на морталитетни таблици, кои се пресметуваат само за поголеми територии но, може и за општини.

Очекувано траење на живот на возраст од 65 години е просечниот број на години што може да се очекува да ги живее едно лице на таа возраст, под претпоставка дека нивото на смртност специфично за возраста останува константно.

2. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2007-2023 ГОДИНА

Република Северна Македонија може да се вброи меѓу земјите со низок наталитет. Во 2007 година бројот на живородени изнесувал 22688 со стапка на наталите од 11,1/1000 жители, додека во 2023 бројот на живородени се намалил на 16737 со стапка на наталитет од 9,2/1000 жители. Вкупниот број на умрени се движел од 19594 умрени во 2007 година со стапката на смртност од 9,6/1000 жители до 20187 умрени во 2023 година со стапка смртност од 11,0/1.000 жители. Поради пандемијата Ковид-19 стапката на смртност се зголемува над долгогодишниот просек од околу 9,6/1000 жители и во 2020 година изнесува 12,4%о, во 2021 година 15,5%о, а во 2022 година 12,3%о . Во 2023 година стапката на смртност е намалена во однос на 2020 година, 2021 година и 2022 година и изнесува 11,0 на 1.000 жители. Во 2020 година бројот на умрени е поголем за 5309 во однос на 2019 година, во 2021 година за 2761 во однос на 2020 година, додека во 2022 година бројот на умрени се намалува за 6057 во однос на 2021 година, а во 2023 година за 2272 во однос на 2022 година.

Од 2019 година се бележат повеќе смртни случаи отколку раѓања, односно «природен пад» на населението. Стапката на негативниот пироден прираст се движи од -0,3 во 2019 година, -3,2 во 2020 година, -5,4 во 2021 година, додека во 2022 година се бележи намалување на стапката на негативниот пироден прираст на -2,4, а во 2023 година на -1,9 на 1000 жители. Најголем негативен природен прираст е забележан во 2021 година кога бројот на умрени е поголем за 9868 во однос на бројот на живородени (Табела 1, Табела 2, Слика 1)

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2007 - 2023 ГОДИНА

Табела 1

ГОДИНИ	БРОЈ НА ЖИВОРОДЕНИ	БРОЈ НА УМРЕНИ	ПРИРОДЕН ПРИРАСТ
2007	22688	19594	3094
2008	22945	18982	3963
2009	23684	19060	4624
2010	24296	19113	5183
2011	22770	19465	3305
2012	23568	20134	3434
2013	23138	19208	3930
2014	23596	19718	3878
2015	23075	20461	2614
2016	23002	20421	2581
2017	21754	20318	1436
2018	21333	19727	1606
2019	19845	20446	-601
2020	19031	25755	-6724
2021	18648	28516	-9868
2022	18073	22459	-4386
2023	16737	20187	-3450

Извор: Државен завод за статистика на РСМ
Обработка: Институт за јавно здравје на РСМ

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2007-2023 ГОДИНА

Слика 1

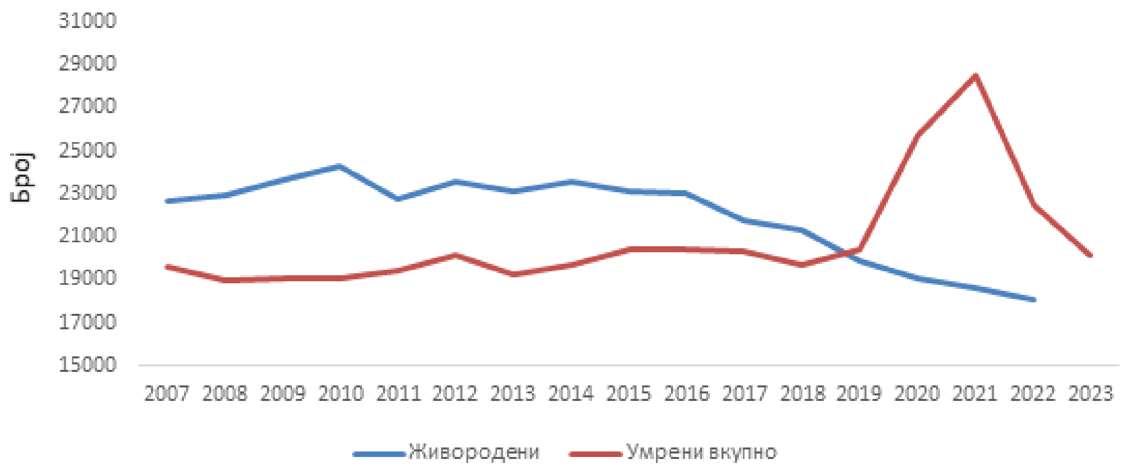

Извор: Државен завод за статистика на РСМ
Обработка: Институт за јавно здравје на РСМ

НАТАЛИТЕТ, МОРТАЛИТЕТ, ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ И ВКУПНА СТАПКА НА ФЕРТИЛИТЕТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2007-2023 ГОДИНА

Табела 2

ГОДИНА	СТАПКА НА РОДЕНИ	СТАПКА НА УМРЕНИ	СТАПКА НА ПРИРОДЕН ПРИРАСТ	ВКУПНА СТАПКА НА ФЕРТИЛИТЕТ
2007	11,1	9,6	1,5	1,5
2008	11,2	9,3	1,9	1,5
2009	11,5	9,3	2,3	1,5
2010	11,8	9,3	2,5	1,6
2011	11,1	9,5	1,6	1,5
2012	11,4	9,8	1,7	1,5
2013	11,2	9,3	1,9	1,5
2014	11,4	9,5	1,9	1,5
2015	11,1	9,9	1,3	1,5
2016	11,1	9,9	1,2	1,5
2017	10,5	9,8	0,7	1,4
2018	10,3	9,5	0,8	1,4
2019	9,6	9,8	-0,3	1,3
2020	9,2	12,4	-3,2	1,3
2021	10,2	15,5	-5,4	1,6
2022	9,9	12,3	-2,4	1,6
2023	9,2	11,0	-1,9	1,5

Извор: Државен завод за статистика на РСМ
Обработка: Институт за јавно здравје на РСМ

ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ ПО СТАТИСТИЧКИ РЕГИОНИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2023 ГОДИНА

Во 2023 година во Северна Македонија на 100 умрени забележани се 82,9 живородени. Според статистички региони најнизок витален индекс со 46,5 живородени на 100 умрени е забележан во источниот регион, веднаш по него е пелагонискиот регион со 59,2 живородени на 100 умрени, а потоа следи вардарскиот регион со 62,7. Само во скопскиот регион бројот на живородени е повисок од бројот на умрени со витален индекс од 110,0 живородени на 100 умрени и во полошкиот регион со 103,4 живородени на 100 умрени. (Табела 3)

ЖИВОРОДЕНИ, МРТВОРОДЕНИ, УМРЕНИ, ПРИРОДНО ДВИЖЕЊЕ И ВИТАЛЕН ИНДЕКС ВКУПНО И ПО СТАТИТИЧКИ РЕГИОНИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО 2023 ГОДИНА

Табела 3

Региони	Живородени	Мртвородени	Умрени	Природен прираст	Витален индекс (живородени на 100 умрени)
Вардарски	1041	11	1661	-620	62,7
Источен	974	4	2095	-1121	46,5
Југозападен	1502	9	1886	-384	79,6
Југоисточен	1178	6	1843	-665	63,9
Пелагониски	1605	11	2711	-1106	59,2
Полошки	2311	13	2236	75	103,4
Североисточен	1379	9	1619	-240	85,2
Скопски	6747	59	6136	611	110,0
Република Северна Македонија	16737	122	20187	-3450	82,9

Извор: Државен завод за статистика на РСМ
Обработка: Институт за јавно здравје на РСМ

НАТАЛИТЕТ И ФЕРТИЛИТЕТ СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ НА ЕВРОСТАТ, 2012-2022 ГОДИНА

Повеќегодишниот тренд на опаѓање на наталитетот со повремени осцилации е присутен низ цела Европа. Според базата на податоци на Заводот за статистика на Европска Унија (Евростат) во 2022 година само 4 земји-членки на Европската унија (ЕУ-27) имале стапка на наталитет поголема или еднаква на 10,0/1000 жители, а сите останати имале помалку од 10,0/1000 жители. Просекот на ЕУ-27 за 2022 година изнесува 8,7/1000 жители. Во 2021 година 11 земји-членки на Европската унија (ЕУ-27) имале стапка на наталитет поголема или еднаква на 10,0/1000 жители, а 16 имале помалку од 10.0/1000 жители. Просекот на ЕУ-27 за 2021 година изнесувал 9,1/1000 жители.

Најниски стапки на наталитетот во ЕУ-27 се бележат во Италија (6,7/1000) и Шпанија (6,9/1000), додека највисоки стапки се бележат во Ирска (11,2/1000) и Кипар (11,1/1000). Меѓу другите земји кои доставуваат податоци до Евростат, највисока стапка на наталитет е забележана во Турција (12,2/1000). (Табела 4)

Во периодот 2012-2022 година вкупната стапка на фертилитет во Република Северна Македонија се движела во опсег од 1,51 -1,58, додека во истиот период во ЕУ-27 стапката се движела од 1,53-1,46. Во анализираниот период вкупната стапка на фертилитет во Северна Македонија е најниска во 2020 година и изнесувала 1,31, а во ЕУ-27 е најниска во 2022 година и изнесувала 1,46. Најниски вкупни стапки на фертилитет во ЕУ-27 во 2022 година се забележани во Малта (1,08), Шпанија (1,16) и Италија (1,24), додека највисоки стапки има во Франција (1,79), Романија (1,71), Бугарија (1,65) и Чешка (1,64). (Табела 5)

Во земјите каде вкупната стапка на фертилитет е под 1,5 наоѓаме депопулација, најчесто поради негативното природно движење, а секако и негативната состојба со миграцијата на младото население во економски поразвиените земји. Треба да се нагласи дека сите земји членки на ЕУ-27 бележат вкупна стапка на фертилитет под 2,5, а истото се однесува и за останатите европски земји.

НАТАЛИТЕТ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ДРЖАВИ, 2012 - 2022 ГОДИНА

Табела 4

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	10,4	9,7	9,8	9,7	9,8	9,7	9,5	9,3	9,1	9,1	8,7
Белгија	11,5	11,3	11,2	10,8	10,8	10,5	10,4	10,2	9,9	10,2	9,8
Бугарија	9,5	9,2	9,4	9,2	9,1	9,0	8,9	8,8	8,5	8,5	8,8
Чешка	10,3	10,2	10,4	10,5	10,7	10,8	10,7	10,5	10,3	10,6	9,5
Данска	10,4	10,0	10,1	10,2	10,8	10,6	10,6	10,5	10,4	10,8	9,9
Германија	8,4	8,5	8,8	9,0	9,6	9,5	9,5	9,4	9,3	9,6	8,8
Естонија	10,6	10,3	10,3	10,6	10,7	10,5	10,9	10,6	9,9	10,0	8,6
Ирска	15,6	14,9	14,4	13,9	13,4	12,9	12,5	12,0	11,2	11,6	11,2
Грција	9,1	8,6	8,5	8,5	8,6	8,2	8,1	7,8	7,9	8,0	7,3
Шпанија	9,7	9,1	9,2	9,0	8,8	8,4	7,9	7,6	7,2	7,1	6,9
Франција	12,6	12,4	12,4	12,0	11,8	11,5	11,3	11,2	10,9	10,9	10,6
Хрватска	9,8	9,4	9,3	8,9	9,0	8,9	9,0	8,9	8,9	9,2	8,8
Италија	9,0	8,5	8,3	8,0	7,8	7,6	7,3	7,0	6,8	6,8	6,7
Кипар	11,8	10,8	10,9	10,8	11,1	10,7	10,7	10,8	11,1	11,3	11,1
Латвија	9,8	10,2	10,9	11,1	11,2	10,7	10,0	9,8	9,2	9,2	8,5
Литванија	10,2	10,1	10,4	10,8	10,7	10,1	10,0	9,8	9,0	8,3	7,8
Луксембург	11,3	11,3	10,9	10,7	10,4	10,4	10,3	10,0	10,2	10,5	9,9
Унгарија	9,1	9,0	9,5	9,4	9,7	9,7	9,6	9,5	9,6	9,7	9,3
Малта	9,8	9,5	9,6	9,7	9,8	9,2	9,2	8,6	8,6	8,5	8,1
Холандија	10,5	10,2	10,4	10,1	10,1	9,9	9,8	9,8	9,7	10,2	9,5
Австрија	9,4	9,4	9,6	9,8	10,0	10,0	9,7	9,6	9,4	9,6	9,1
Полска	10,1	9,7	9,9	9,7	10,1	10,6	10,2	9,9	9,4	8,8	8,3
Португалија	8,5	7,9	7,9	8,3	8,4	8,4	8,5	8,4	8,2	7,7	8,0
Романија	10,0	9,4	10,0	10,2	10,4	10,8	10,8	10,3	10,3	9,3	9,6
Словенија	10,7	10,2	10,3	10,0	9,9	9,8	9,4	9,3	8,9	9,0	8,3
Словачка	10,3	10,1	10,2	10,3	10,6	10,7	10,6	10,5	10,4	10,4	9,7
Финска	11,0	10,7	10,5	10,1	9,6	9,1	8,6	8,3	8,4	9,0	8,1
Шведска	11,9	11,8	11,9	11,7	11,8	11,5	11,4	11,1	10,9	11,0	10,0
Исланд	14,1	13,4	13,4	12,5	12,0	11,9	12,0	12,3	12,3	13,1	11,5
Лихтенштајн	9,7	9,2	10,0	8,7	10,0	8,9	9,9	9,2	9,1	9,6	9,2
Норвешка	12,0	11,6	11,5	11,3	11,3	10,7	10,4	10,2	9,8	10,4	9,4
Швајцарија	10,3	10,2	10,4	10,5	10,5	10,3	10,3	10,0	9,9	10,3	9,4
Англија	12,8	12,1	12,0	11,9	11,8	11,4	11,0	10,7	:	:	:
Црна Гора	12,0	12,0	12,1	11,9	12,2	11,9	11,7	11,6	11,4	11,4	11,4
Северна Македонија	11,4	11,2	11,4	11,1	11,1	10,5	10,3	9,6	9,2	9,5	9,9
Албанија	12,2	12,3	12,4	11,4	11,0	10,7	10,1	10,0	9,9	9,7	8,9
Србија	9,3	9,2	9,3	9,3	9,2	9,2	9,2	9,3	8,9	9,1	9,3
Турција	17,0	16,8	17,3	16,9	16,5	16,1	15,3	14,3	13,3	12,8	12,2

Извор: Eurostat; податоците се достапни преку линкот : https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00204/default/table (пристапено на 26.08.2024).

ВКУПЕН ФЕРТИЛИТЕТ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ДРЖАВИ, 2012 - 2022 ГОДИНА

Табела 5

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	1,54	1,51	1,54	1,54	1,57	1,56	1,54	1,53	1,50	1,53	1,46
Белгија	1,80	1,76	1,74	1,70	1,68	1,65	1,62	1,60	1,55	1,60	1,53
Бугарија	1,50	1,48	1,53	1,53	1,54	1,56	1,56	1,58	1,56	1,58	1,65
Чешка	1,45	1,46	1,53	1,57	1,63	1,69	1,71	1,71	1,71	1,83	1,64
Данска	1,73	1,67	1,69	1,71	1,79	1,75	1,73	1,70	1,68	1,72	1,55
Германија	1,41	1,42	1,47	1,50	1,60	1,57	1,57	1,54	1,53	1,58	1,46
Естонија	1,56	1,52	1,54	1,58	1,60	1,59	1,67	1,66	1,58	1,61	1,41
Ирска	1,98	1,93	1,89	1,85	1,81	1,77	1,75	1,71	1,63	1,78	1,54
Грција	1,34	1,29	1,30	1,33	1,38	1,35	1,35	1,34	1,39	1,43	1,32
Шпанија	1,32	1,27	1,32	1,33	1,34	1,31	1,26	1,23	1,19	1,19	1,16
Франција	2,01	1,99	2,00	1,96	1,92	1,89	1,87	1,86	1,83	1,84	1,79
Хрватска	1,51	1,46	1,46	1,40	1,42	1,42	1,47	1,47	1,48	1,58	1,53
Италија	1,43	1,39	1,37	1,35	1,34	1,32	1,29	1,27	1,24	1,25	1,24
Кипар	1,39	1,30	1,31	1,32	1,37	1,32	1,32	1,33	1,36	1,39	1,37
Латвија	1,44	1,52	1,65	1,70	1,74	1,69	1,60	1,61	1,55	1,57	1,47
Литванија	1,60	1,59	1,63	1,70	1,69	1,63	1,63	1,61	1,48	1,36	1,27
Луксембург	1,57	1,55	1,50	1,47	1,41	1,39	1,38	1,34	1,36	1,38	1,31
Унгарија	1,34	1,35	1,44	1,45	1,53	1,54	1,55	1,55	1,59	1,61	1,56
Малта	1,42	1,36	1,38	1,37	1,37	1,26	1,23	1,14	1,13	1,13	1,08
Холандија	1,72	1,68	1,71	1,66	1,66	1,62	1,59	1,57	1,54	1,62	1,49
Австрија	1,44	1,44	1,46	1,49	1,53	1,52	1,47	1,46	1,44	1,48	1,41
Полска	1,33	1,29	1,32	1,32	1,39	1,48	1,46	1,44	1,39	1,33	1,29
Португалија	1,28	1,21	1,23	1,31	1,36	1,38	1,42	1,43	1,41	1,35	1,43
Романија	1,52	1,46	1,56	1,62	1,69	1,78	1,76	1,77	1,80	1,81	1,71
Словенија	1,58	1,55	1,58	1,57	1,58	1,62	1,60	1,61	1,59	1,64	1,55
Словачка	1,34	1,34	1,37	1,40	1,48	1,52	1,54	1,57	1,59	1,63	1,57
Финска	1,80	1,75	1,71	1,65	1,57	1,49	1,41	1,35	1,37	1,46	1,32
Шведска	1,91	1,89	1,88	1,85	1,85	1,78	1,76	1,71	1,67	1,67	1,53
Исланд	2,04	1,93	1,93	1,80	1,74	1,71	1,71	1,74	1,72	1,82	1,59
Лихтенштајн	1,51	1,45	1,59	1,40	1,61	1,44	1,58	1,48	1,46	1,53	1,47
Норвешка	1,85	1,78	1,75	1,72	1,71	1,62	1,56	1,53	1,48	1,55	1,41
Швајцарија	1,52	1,52	1,54	1,54	1,54	1,52	1,52	1,48	1,46	1,52	1,39
Англија	1,92	1,83	1,81	1,80	1,79	1,74	1,68	:	:	:	:
Црна Гора	1,72	1,73	1,75	1,74	1,79	1,78	1,76	1,77	1,75	1,76	1,78
Северна Македонија	1,51	1,49	1,52	1,50	1,50	1,43	1,42	1,34	1,31	1,44	1,58
Албанија	1,71	1,73	1,73	1,59	1,54	1,48	1,37	:	1,34	1,31	1,21
Србија	1,45	1,43	1,46	1,46	1,46	1,49	1,49	1,52	1,48	1,52	1,59

Извор: Eurostat; податоците се достапни преку линкот:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00204/default/table (пристапено на 04.10.2024).

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА 2012-2022 ГОДИНА

Според податоците на Евростат, во Северна Македонија очекуваното траење на живот при раѓање кај двата пола се намалило во 2020 година (74,4) во однос на 2019 година (76,6) и во 2021 година (73,2) во однос на 2020 година (74,4), заради пораст на смртноста предизвикана од пандемијата КОВИД -19. Во 2022 година очекуваното траење на живот изнесува 74,4 и бележи пораст во однос на 2021 година.

Кај мажите очекуваниот животен век при раѓање се намалил од 74,7 во 2019 година на 72,2 во 2020 година, а од 72,2 во 2020 година на 71,1 во 2021 година. Додека кај жените се намалил од 78,6 во 2019 година на 76,7 во 2020 година, а од 76,7 во 2020 година на 75,5 во 2021 година. И кај мажите (72,2) и кај жените (76,7) во 2022 година се бележи пораст на очекуваното траење на живот во спореба со 2021 година. (Табела 6, Слика 2)

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2012-2022 ГОДИНА

Табела 6

Години	Вкупно	Мажи	Жени
2012	74,9	73,0	76,9
2013	75,5	73,4	77,5
2014	75,5	73,5	77,5
2015	75,5	73,5	77,4
2016	75,4	73,4	77,5
2017	76,0	74,1	77,9
2018	76,7	74,6	78,8
2019	76,6	74,7	78,6
2020	74,4	72,2	76,7
2021	73,2	71,1	75,5
2022	74,4	72,2	76,7

Извор: Државен завод за статистика на РСМ
Обработка: Институт за јавно здравје на РСМ

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, 2012-2022 ГОДИНА

Слика 2

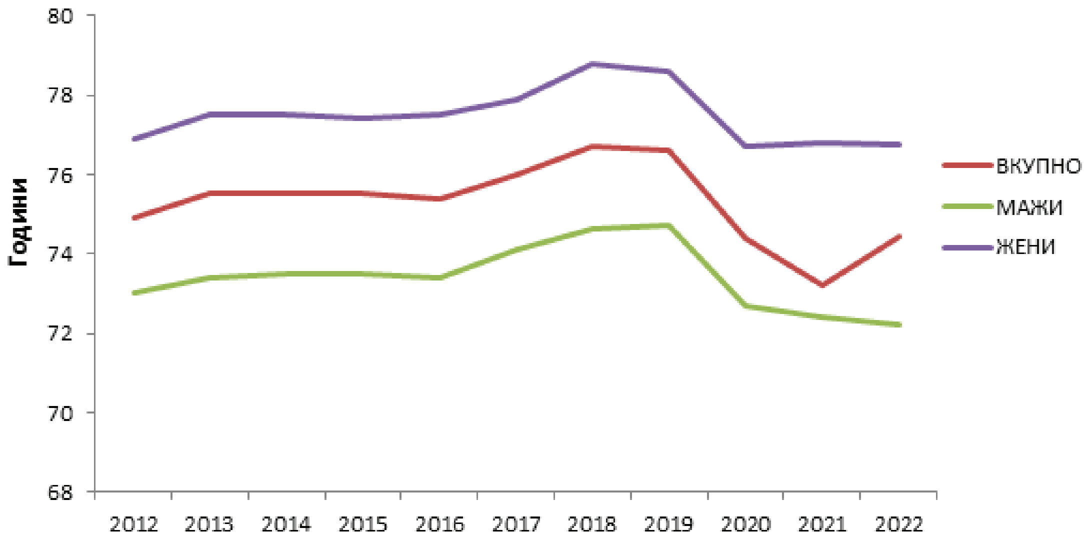

Извор: Државен завод за статистика
Обработка: Институт за јавно здравје

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И НЕКОИ ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ СПОРЕД ПОДАТОЦИТЕ ОД ЕВРОСТАТ, 2012-2022 ГОДИНА

Според Евростат, просечниот животен век при раѓање за земјите од ЕУ-27 во 2022 година бил 80,6 години за двата пола, односно 77,9 години за мажи и 83,3 години за жени. Според доставените податоци до Евростат за 2022 година, очекуваното траење на живот се зголемува во голем број земји (табела,7,8,9 слика 3,4,5)

ОЧЕКУВАНО ТРАЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ КАЈ ДВАТА ПОЛА ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И НЕКОИ ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 - 2022 ГОДИНА

Табела 7

ЗЕМЈИ ОД ЕУ	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	80,2	80,5	80,8	80,5	80,9	80,9	81,0	81,3	80,4	80,1	80,6
Белгија	80,5	80,7	81,4	81,1	81,5	81,6	81,7	82,1	80,8	81,9	81,8
Бугарија	74,4	74,9	74,5	74,7	74,9	74,8	75,0	75,1	73,6	71,4	74,2
Чешка	78,1	78,3	78,9	78,7	79,1	79,1	79,1	79,3	78,3	77,2	79,0
Данска	80,2	80,4	80,7	80,8	80,9	81,1	81,0	81,5	81,6	81,5	81,3
Германија	80,7	80,6	81,2	80,7	81,0	81,1	81,0	81,3	81,1	80,8	80,7
Естонија	76,7	77,5	77,4	78,0	78,0	78,4	78,5	79,0	78,9	77,2	78,1
Ирска	80,9	81,0	81,4	81,5	81,7	82,2	82,2	82,8	82,6	82,4	82,6
Грција	80,7	81,4	81,5	81,1	81,5	81,4	81,9	81,7	81,4	80,2	80,8
Шпанија	82,5	83,2	83,3	83,0	83,5	83,4	83,5	84,0	82,4	83,3	83,2
Франција	82,1	82,4	82,9	82,4	82,7	82,7	82,8	83,0	82,3	82,4	82,3
Хрватска	77,3	77,8	77,9	77,5	78,2	78,0	78,2	78,6	77,8	76,7	77,7
Италија	82,4	82,9	83,2	82,7	83,4	83,1	83,4	83,6	82,3	82,7	82,8
Кипар	81,1	82,5	82,3	81,8	82,7	82,2	82,9	82,3	82,4	81,8	81,6
Латвија	74,1	74,3	74,5	74,8	74,9	74,9	75,1	75,7	75,5	73,4	74,5
Литванија	74,1	74,1	74,7	74,6	74,9	75,8	76,0	76,5	75,1	74,2	75,8
Луксембург	81,5	81,9	82,3	82,4	82,7	82,1	82,3	82,7	82,2	82,7	83,0
Унгарија	75,3	75,8	76,0	75,7	76,2	76,0	76,2	76,5	75,7	74,3	76,0
Малта	80,9	81,9	82,1	82,0	82,6	82,4	82,5	82,9	82,3	82,5	82,4
Холандија	81,2	81,4	81,8	81,6	81,7	81,8	81,9	82,2	81,4	81,4	81,7
Австрија	81,1	81,3	81,6	81,3	81,8	81,7	81,8	82,0	81,3	81,3	81,4
Полска	76,9	77,1	77,8	77,5	78,0	77,8	77,7	78,0	76,5	75,5	77,2
Португалија	80,6	80,9	81,3	81,3	81,3	81,6	81,5	81,9	81,1	81,5	81,8
Романија	74,4	75,1	75,0	74,9	75,2	75,2	75,3	75,6	74,2	72,8	75,1
Словенија	80,3	80,5	81,2	80,9	81,2	81,2	81,5	81,6	80,6	80,7	81,3
Словачка	76,3	76,6	77,0	76,7	77,3	77,3	77,4	77,8	77,0	74,6	77,0
Финска	80,7	81,1	81,3	81,6	81,5	81,7	81,8	82,1	82,0	81,9	81,2
Шведска	81,8	82,0	82,3	82,2	82,4	82,5	82,6	83,2	82,4	83,1	83,1
Исланд	83,0	82,1	82,9	82,5	82,2	82,6	82,9	83,2	83,1	83,2	82,1
Лихтенштајн	82,5	82,5	82,1	82,7	82,3	83,7	83,1	84,3	81,8	84,4	83,9
Норвешка	81,5	81,8	82,2	82,4	82,5	82,7	82,8	83,0	83,3	83,2	82,5
Швајцарија	82,8	82,9	83,3	83,0	83,7	83,7	83,8	84,0	83,1	83,9	83,7
Англија	81,0	81,1	81,4	81,0	81,2	81,3	81,3	:	:	:	:
Црна Гора	76,3	76,5	76,5	76,5	76,5	76,6	76,9	76,7	75,9	73,8	:
Северна Македонија	74,9	75,5	75,5	75,5	75,4	76,0	76,7	76,6	74,4	73,2	74,4
Албанија	:	77,9	78,2	77,9	78,5	78,5	78,9	79,1	77,4	75,5	79,1
Србија	74,9	75,3	75,4	75,3	75,7	75,6	75,9	76,0	74,5	72,8	75,2

Извор: Eurostat; податоците се достапни преку линкот: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_mlexpec/default/table (пристапено на 04.10.2024).

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ КАЈ МАЖИ ВО ЕУ И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 - 2022 ГОДИНА

Табела 8

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	77,4	77,7	78,1	77,9	78,2	78,3	78,4	78,5	77,5	77,2	77,9
Белгија	77,8	78,1	78,8	78,7	79,0	79,2	79,4	79,8	78,5	79,4	79,7
Бугарија	70,9	71,3	71,1	71,2	71,3	71,4	71,5	71,6	70,0	68,1	70,6
Чешка	75,1	75,2	75,8	75,7	76,1	76,1	76,2	76,4	75,3	74,1	76,1
Данска	78,1	78,3	78,7	78,8	79,0	79,2	79,1	79,5	79,7	79,6	79,5
Германија	78,1	78,1	78,7	78,3	78,6	78,7	78,6	79,0	78,7	78,4	78,3
Естонија	71,4	72,8	72,4	73,2	73,3	73,8	74,0	74,5	74,4	72,7	73,6
Ирска	78,7	78,9	79,3	79,6	79,8	80,4	80,4	80,8	80,8	80,5	80,9
Грција	78,0	78,7	78,8	78,5	78,9	78,8	79,3	79,2	78,8	77,4	78,3
Шпанија	79,5	80,2	80,4	80,1	80,5	80,6	80,7	81,1	79,6	80,4	80,5
Франција	78,7	79,0	79,5	79,2	79,5	79,6	79,7	79,9	79,2	79,3	79,3
Хрватска	73,9	74,5	74,7	74,4	75,0	74,9	74,9	75,5	74,7	73,6	74,6
Италија	79,8	80,3	80,7	80,3	81,0	80,8	81,2	81,4	80	80,5	80,7
Кипар	78,9	80,1	80,3	79,9	80,5	80,2	80,9	80,3	80,4	79,2	79,7
Латвија	68,9	69,3	69,1	69,7	69,8	69,8	70,1	70,9	70,6	68,2	69,4
Литванија	68,4	68,5	69,2	69,2	69,5	70,7	70,9	71,6	70,1	69,5	71,4
Луксембург	79,1	79,8	79,4	80,	80,1	79,9	80,1	80,2	79,9	80,5	80,8
Унгарија	71,6	72,2	72,3	72,3	72,6	72,5	72,7	73,1	72,3	70,7	72,6
Малта	78,6	79,6	79,9	79,8	80,6	80,2	80,4	81,2	80,3	80,8	80,4
Холандија	79,3	79,5	80,0	79,9	80,	80,2	80,3	80,6	79,7	79,7	80,2
Австрија	78,4	78,6	79,1	78,8	79,3	79,4	79,4	79,7	78,9	78,8	79,1
Полска	72,6	73,0	73,7	73,5	73,9	73,9	73,7	74,1	72,5	71,6	73,4
Португалија	77,3	77,6	78,0	78,1	78,1	78,4	78,3	78,7	78,0	78,5	78,9
Романија	70,9	71,6	71,3	71,4	71,6	71,6	71,7	71,9	70,4	69,2	71,3
Словенија	77,1	77,2	78,2	77,8	78,2	78,2	78,5	78,7	77,8	77,7	78,6
Словачка	72,5	72,9	73,3	73,1	73,8	73,8	73,9	74,3	73,5	71,2	73,6
Финска	77,7	78,0	78,4	78,7	78,6	78,9	79,1	79,3	79,2	79,3	78,7
Шведска	79,9	80,2	80,4	80,4	80,6	80,8	80,9	81,5	80,6	81,3	81,4
Исланд	81,6	80,5	81,3	81,2	80,4	81,1	81,3	81,7	81,6	81,8	80,9
Лихтенштајн	79,7	80,7	81,0	80,9	80,6	81,6	80,7	82,6	80,0	82,5	83,0
Норвешка	79,5	79,8	80,1	80,5	80,7	81,0	81,1	81,3	81,6	81,7	80,9
Швајцарија	80,6	80,7	81,1	80,8	81,7	81,6	81,9	82,1	81,0	81,8	81,8
Англија	79,1	79,2	79,5	79,2	79,0	79,5	79,5	:	:	:	:
Црна Гора	74,2	74,1	74,1	74,4	74,1	73,9	74,5	74,0	73,2	70,8	:
Северна Македонија	73,0	73,4	73,5	73,5	73,4	74,1	74,6	74,7	72,2	71,1	72,2
Албанија	:	76,0	76,4	76,3	77,1	77,1	77,4	77,6	75,2	73,6	77,4
Србија	72,3	72,6	72,8	72,8	73,2	73,1	73,5	73,4	71,6	70,0	72,7

Извор:Eurostat; податоците се достапни преку линкот: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_mlexpec/default/table (пристапено на 04.10.2024).

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ КАЈ ЖЕНИ ВО ЕУ И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 - 2022 ГОДИНА

Табела 9

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	83,1	83,3	83,7	83,3	83,7	83,6	83,7	84,0	83,2	82,9	83,3
Белгија	83,1	83,2	83,9	83,4	84,0	83,9	83,9	84,3	83,0	84,3	83,9
Бугарија	77,9	78,6	78,0	78,2	78,5	78,4	78,6	78,8	77,5	75,1	77,9
Чешка	81,2	81,3	82,0	81,6	82,1	82,0	82	82,2	81,3	80,5	81,9
Данска	82,1	82,4	82,8	82,7	82,8	83,1	82,9	83,5	83,6	83,3	83,2
Германија	83,1	83,0	83,6	83,1	83,5	83,4	83,3	83,7	83,5	83,3	83,0
Естонија	81,5	81,7	81,9	82,2	82,2	82,6	82,7	83,0	83,0	81,4	82,3
Ирска	83,1	83,1	83,5	83,4	83,6	84,0	84,1	84,7	84,4	84,3	84,2
Грција	83,4	84,0	84,1	83,7	84,0	83,9	84,4	84,2	83,9	82,9	83,4
Шпанија	85,5	86,1	86,2	85,7	86,3	86,1	86,3	86,7	85,2	86,2	85,9
Франција	85,4	85,6	86,1	85,6	85,8	85,7	85,8	85,9	85,3	85,5	85,1
Хрватска	80,6	81,0	81,0	80,5	81,3	81	81,5	81,6	80,9	79,8	80,8
Италија	84,8	85,2	85,6	84,9	85,6	85,2	85,6	85,7	84,5	84,9	84,8
Кипар	83,4	85,0	84,3	83,7	84,9	84,2	84,8	84,4	84,4	83,4	83,4
Латвија	78,9	78,9	79,4	79,5	79,6	79,7	79,7	80,1	80,0	78,0	79,4
Литванија	79,6	79,6	80,1	79,7	80,1	80,5	80,7	81,2	80,1	78,8	80,1
Луксембург	83,8	83,9	85,2	84,7	85,4	84,4	84,6	85,2	84,5	84,8	85,2
Унгарија	78,7	79,1	79,4	79,0	79,7	79,3	79,6	79,7	79,0	77,8	79,3
Малта	83,0	84,0	84,3	84,1	84,4	84,6	84,6	84,6	84,5	84,3	84,6
Холандија	83,0	83,2	83,5	83,2	83,2	83,4	83,4	83,7	83,1	83,0	83,1
Австрија	83,6	83,8	84,0	83,7	84,1	84,0	84,1	84,2	83,6	83,7	83,6
Полска	81,1	81,2	81,7	81,6	82,0	81,8	81,7	81,9	80,7	79,6	81,1
Португалија	83,6	84,0	84,4	84,3	84,3	84,6	84,5	84,8	84,1	84,4	84,5
Романија	78,1	78,7	78,7	78,6	79,0	79,0	79,2	79,5	78,3	76,6	79,2
Словенија	83,3	83,6	84,1	83,9	84,3	84,0	84,4	84,5	83,4	83,8	84,1
Словачка	79,9	80,1	80,5	80,2	80,7	80,7	80,8	81,2	80,4	78,2	80,5
Финска	83,7	84,1	84,1	84,4	84,4	84,5	84,5	84,8	84,8	84,6	83,8
Шведска	83,6	83,8	84,2	84,1	84,1	84,1	84,3	84,8	84,2	84,9	84,8
Исланд	84,3	83,7	84,5	83,8	84,1	84,3	84,5	84,7	84,6	84,6	85,0
Лихтенштајн	85,2	83,9	83,2	84,5	84,0	86,0	85,5	85,8	83,4	86,4	83,4
Норвешка	83,5	83,8	84,2	84,2	84,2	84,3	84,5	84,7	84,9	84,7	85,3
Швајцарија	84,9	85,0	85,4	85,1	85,6	85,6	85,7	85,8	85,1	85,8	84,2
Англија	82,8	82,9	83,0	82,8	83,0	83,1	83,1	:	:	:	85,5
Црна Гора	78,3	79,0	78,9	78,6	78,9	79,2	79,3	79,5	78,8	77,0	:
Северна Македонија	76,9	77,5	77,5	77,4	77,5	77,9	78,8	78,6	76,7	75,5	76,7
Албанија	:	80,1	80,1	79,7	80,1	80,1	80,5	80,7	79,6	77,7	80,9
Србија	77,5	77,9	78,0	77,9	78,3	78,1	78,4	78,6	77,5	75,7	77,9

Извор:Eurostat; податоците се достапни преку линкот: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_mlexpec/default/table (пристапено на 04.10.2024)

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ ЗА ДВАТА ПОЛА, ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ ВО 2022 ГОДИНА

Слика 3

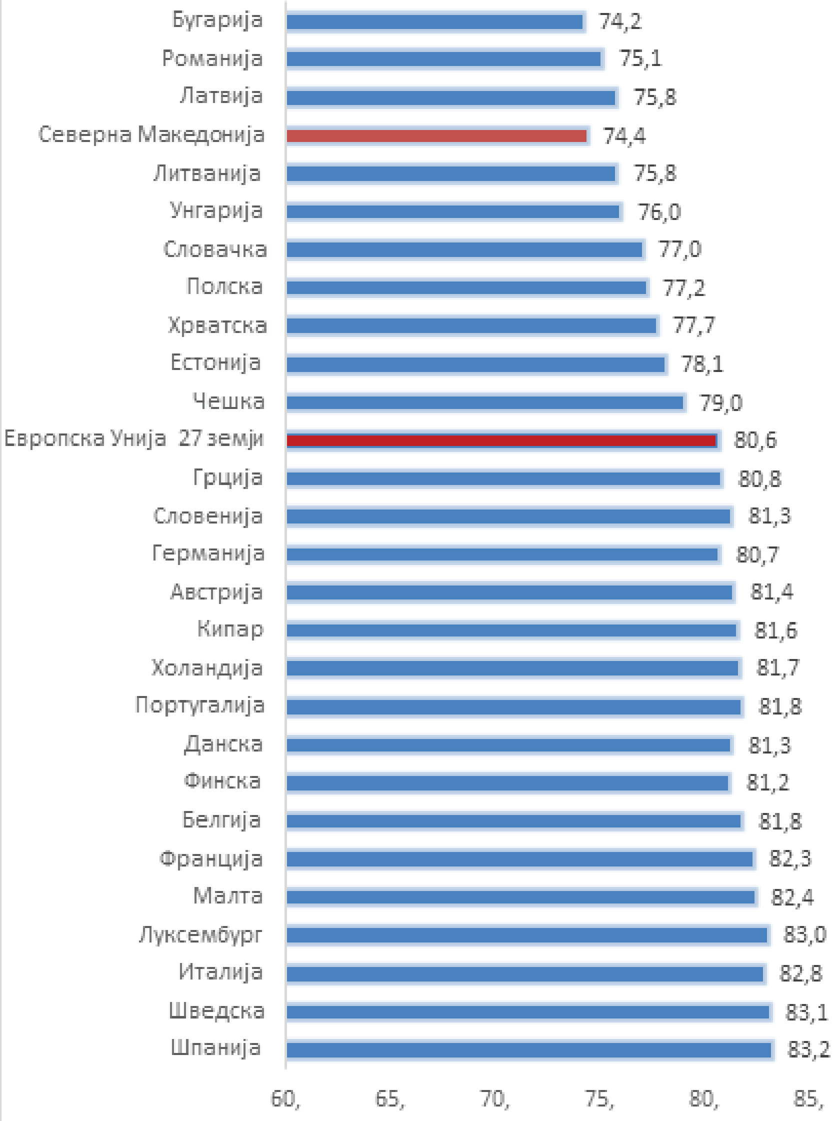

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ КАЈ МАЖИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ ВО 2022 ГОДИНА

Слика 4

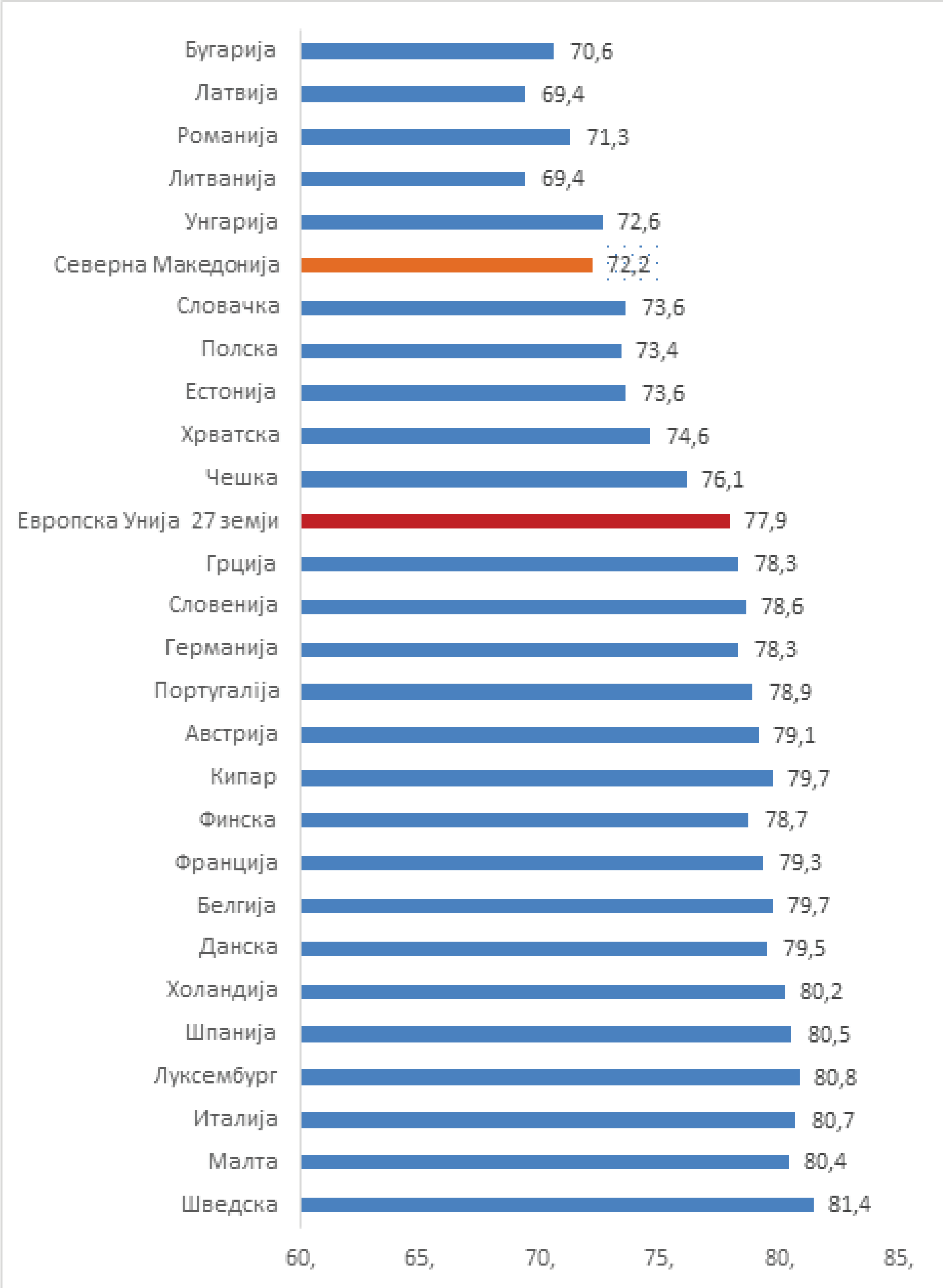

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ ПРИ РАЃАЊЕ КАЈ ЖЕНИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ ВО 2022 ГОДИНА

Слика 5

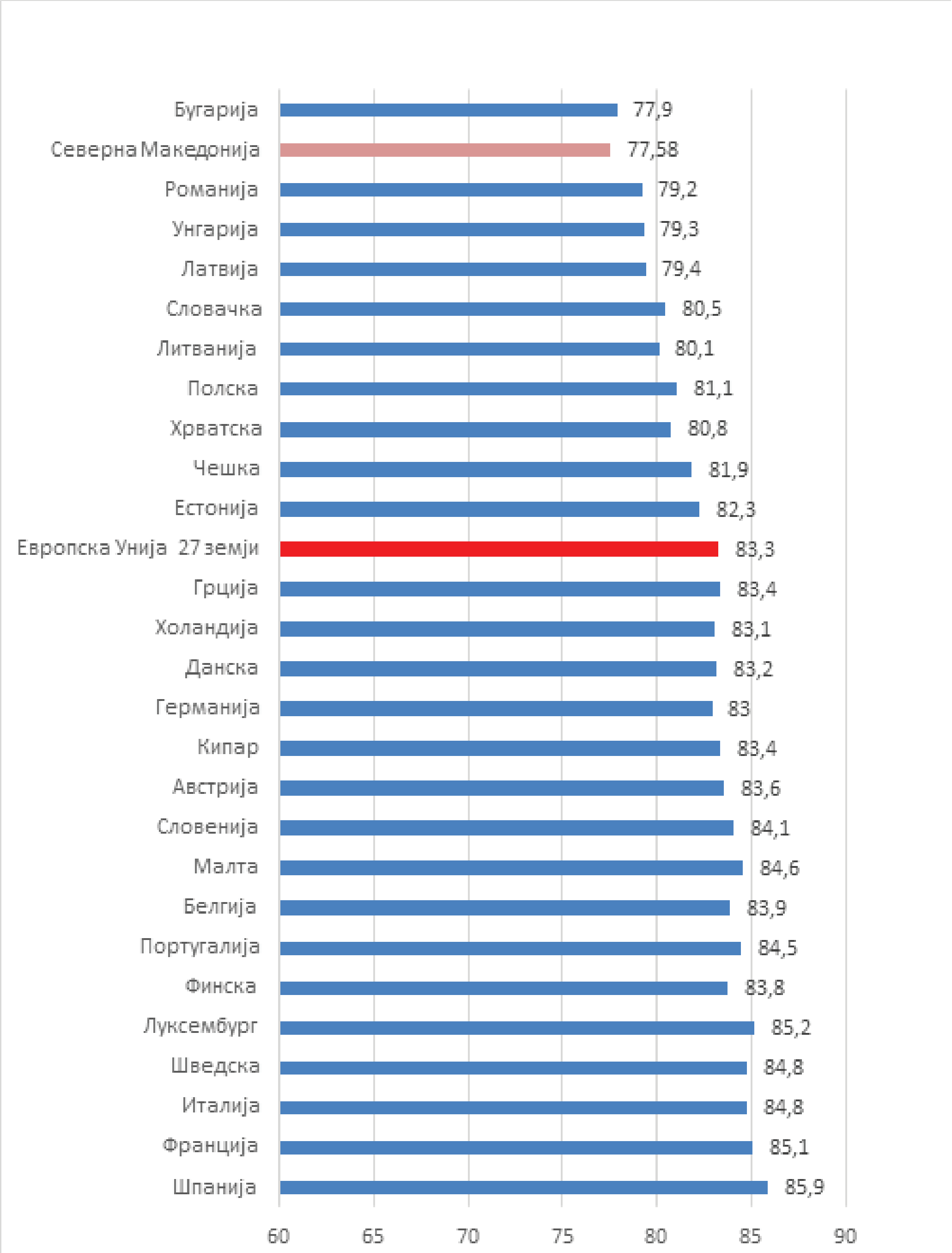

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ НА 65 ГОДИНИ ЗА МАЖИ И ЖЕНИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И НЕКОЈ ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 -2022 ГОДИНА

Во 2022 година просечното очекувано траење на живот на 65 годишна возраст во ЕУ-27 во 2022 година е 17,8 години за мажи (0,5 години повисок во споредба со 2021 година) и 21,2 година за жените (0,3 години повисоко во однос на 2021 година). Во Северна Македонија просечното очекувано траење на живот на 65 годишна возраст за мажи е 14,0 години (1,5 години повисоко во

споредба со 2021 година), а за жени 16,3 години (1,4 години повисоко во споредба со 2021 година). (Табели 10 и 11, Слики 6 и 7).

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ НА 65 ГОДИНИ ЗА МАЖИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 -2022 ГОДИНА

Табела 10

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	17,5	17,8	18,1	17,8	18,1	18,1	18,1	18,3	17,4	17,3	17,8
Белгија	17,7	17,8	18,4	18,2	18,4	18,5	18,6	18,9	17,6	18,5	18,6
Бугарија	13,9	14,2	14,1	14,0	14,2	14,1	14,2	14,2	12,9	11,6	13,2
Чешка	15,7	15,7	16,1	15,9	16,2	16,2	16,2	16,4	15,2	14,5	16,1
Данска	17,5	17,7	18,1	18,0	18,2	18,2	18,0	18,4	18,4	18,3	18,2
Германија	17,8	17,8	18,2	17,9	18,1	18,1	18,0	18,3	18,0	17,8	:
Естонија	14,8	15,2	15,2	15,5	15,6	15,6	15,7	15,8	15,9	14,5	15,3
Ирска	17,8	18,1	18,4	18,4	18,6	19,0	19,0	19,4	19,4	19,2	:
Грција	18,1	18,7	18,8	18,5	18,9	18,6	19,1	19,0	18,5	17,6	17,8
Шпанија	18,7	19,2	19,3	19,0	19,4	19,3	19,5	19,8	18,4	19,2	19,2
Франција	19,1	19,3	19,7	19,4	19,6	19,6	19,7	19,8	19,0	19,2	19,3
Хрватска	15,0	15,3	15,5	15,2	15,6	15,5	15,7	15,9	15,1	14,4	15,3
Италија	18,5	18,9	19,2	18,9	19,4	19,2	19,6	19,7	18,3	18,9	19,2
Кипар	17,9	18,6	18,7	18,4	19,0	18,6	19,1	18,9	19,1	18,1	18,4
Латвија	13,6	13,9	13,8	14,2	14,0	14,1	14,1	14,4	14,0	12,7	13,8
Литванија	14,1	14,1	14,3	14,1	14,2	14,4	14,5	14,8	13,6	13,2	14,1
Луксембург	18,4	19,1	18,4	18,9	18,9	18,6	18,8	19,2	18,5	19,0	19,6
Унгарија	14,3	14,5	14,6	14,5	14,6	14,5	14,6	14,8	14,0	13,2	14,3
Малта	17,6	18,4	18,6	18,8	19,7	19,0	19,2	19,4	18,9	19,5	19,4
Холандија	18,0	18,2	18,6	18,4	18,5	18,7	18,7	19,0	18,2	18,2	18,7
Австрија	18,1	18,2	18,5	18,1	18,5	18,5	18,5	18,7	17,9	18,0	17,8
Полска	15,4	15,5	15,9	15,7	16,0	15,9	15,8	16,1	14,6	14,0	15,5
Португалија	17,6	17,8	18,1	18,0	18,0	18,3	18,2	18,5	17,8	18,3	18,6
Романија	14,4	14,7	14,7	14,5	14,7	14,7	14,7	14,9	13,4	12,5	14,1
Словенија	17,1	17,2	17,7	17,6	17,9	17,6	17,8	18,1	16,9	17,2	17,8
Словачка	14,6	14,7	15,1	15,0	15,3	15,3	15,4	15,7	14,8	13,3	15,1
Финска	17,8	18,0	18,2	18,3	18,2	18,4	18,6	18,8	18,8	18,6	18,0
Шведска	18,5	18,8	18,9	18,9	19,1	19,2	19,2	19,6	18,9	19,6	19,6
Исланд	20,1	18,8	19,5	19,5	18,7	19,8	20,0	20,0	20,3	20,5	19,4
Лихтенштајн	18,8	18,9	19,1	19,2	18,1	20,4	19,0	20,0	18,1	21,2	:
Норвешка	18,3	18,5	18,8	18,9	19,1	19,3	19,4	19,6	19,8	19,8	19,2
Швајцарија	19,3	19,4	19,6	19,4	20,0	20,0	20,2	20,3	19,3	20,1	19,9
Англија	18,5	18,6	18,8	18,6	18,8	18,8	18,9	:	:	:	:
Црна Гора	15,1	15,0	15,1	15,0	14,6	15,0	15,1	15,1	13,9	12,2	:
Северна Македонија	13,9	14,4	14,5	14,3	14,5	14,6	14,9	14,9	13,0	12,5	14,0
Албанија	:	16,6	16,7	16,4	16,9	17,0	17,2	17,5	15,6	13,9	:
Србија	14,0	14,3	14,4	14,4	14,6	14,5	14,7	14,8	13,4	12,2	:

Извор :Eurostat;Државен завод за статистика; податоците се достапни преку линкот: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00026/default/table (пристапено на 10.10.2024)

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ НА 65 ГОДИНИ ЗА ЖЕНИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ, 2012 -2022 ГОДИНА

Табела 11

ЗЕМЈИ ВО ЕВРОПА	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европска Унија 27 земји	21,1	21,4	21,7	21,3	21,7	21,5	21,6	21,8	21,0	20,9	21,2
Белгија	21,3	21,4	21,9	21,5	21,9	21,9	21,9	22,1	20,8	22,1	21,6
Бугарија	17,3	17,9	17,6	17,6	17,9	17,8	18,0	18,1	17,1	15,5	17,3
Чешка	19,2	19,3	19,8	19,4	20,0	19,8	19,8	20,1	19,1	18,6	19,8
Данска	20,2	20,4	20,8	20,7	20,8	20,8	20,7	21,0	21,2	20,9	20,7
Германија	21,0	20,9	21,4	21,0	21,3	21,2	21,1	21,4	21,2	21,1	:
Естонија	20,3	20,3	20,4	20,7	20,9	20,8	20,6	21,1	21,1	19,6	20,5
Ирска	20,9	20,8	21,1	21,0	21,1	21,4	21,6	22,1	21,9	21,8	:
Грција	20,9	21,6	21,7	21,3	21,7	21,4	21,9	21,7	21,4	20,7	20,8
Шпанија	22,8	23,4	23,5	23,0	23,6	23,4	23,5	23,9	22,4	23,5	23,2
Франција	23,4	23,6	24,0	23,5	23,7	23,7	23,8	23,9	23,1	23,3	23,1
Хрватска	18,7	19,1	19,1	18,7	19,2	18,9	19,3	19,5	18,8	18,1	18,6
Италија	22,1	22,6	22,8	22,2	22,9	22,4	22,8	22,9	21,7	22,1	22,1
Кипар	20,4	21,6	21,3	20,8	21,8	21,2	21,8	21,5	21,5	20,9	20,8
Латвија	18,5	18,6	19,0	18,9	19,0	19	19,0	19,4	19,1	17,6	18,7
Литванија	19,2	19,2	19,5	19,2	19,4	19,4	19,7	20,0	19,1	18,2	19,0
Луксембург	21,4	21,9	22,7	21,8	22,7	21,7	22,1	22,4	21,8	22,2	22,3
Унгарија	18,1	18,4	18,6	18,2	18,7	18,4	18,5	18,6	17,9	17,3	18,3
Малта	21,0	21,4	21,7	21,6	22,1	22,2	22,3	22,5	22,0	21,8	22,2
Холандија	21,0	21,2	21,4	21,1	21,1	21,2	21,1	21,4	20,7	20,8	20,9
Австрија	21,3	21,5	21,8	21,3	21,7	21,5	21,6	21,7	21,0	21,1	20,9
Полска	19,8	19,9	20,4	20,1	20,5	20,2	20,1	20,4	19,2	18,4	19,7
Португалија	21,3	21,6	21,9	21,7	21,8	22,1	22,0	22,3	21,6	22,0	22,1
Романија	17,7	18,1	18,1	18,0	18,3	18,3	18,4	18,6	17,7	16,4	18,2
Словенија	21,1	21,4	21,6	21,4	21,8	21,7	21,8	21,8	20,6	21,2	21,5
Словачка	18,5	18,8	19,1	18,8	19,2	19,1	19,3	19,7	18,9	17,1	18,9
Финска	21,6	21,8	21,7	21,9	21,9	22,1	22,0	22,3	22,2	22,1	21,3
Шведска	21,1	21,3	21,6	21,5	21,5	21,5	21,6	22,1	21,4	22,1	22,0
Исланд	21,5	21,2	22,2	21,3	21,3	21,4	21,7	22,0	22,0	21,9	20,7
Лихтенштајн	23,5	22,0	20,7	22,0	22,6	22,9	21,9	22,5	21,5	23,5	
Норвешка	21,0	21,4	21,6	21,6	21,6	21,6	21,7	21,9	22,1	21,8	21,4
Швајцарија	22,3	22,4	22,7	22,4	22,9	22,8	23,0	23,0	22,2	23,1	22,5
Англија	20,9	21,0	21,3	20,8	21,1	21,1	21,1	:	:	:	:
Црна Гора	17,2	17,5	17,5	17,2	17,3	17,7	17,6	17,8	17,3	15,5	:
Северна Македонија	15,9	16,4	16,2	16,2	16,5	16,6	17,1	16,9	15,7	14,9	16,3
Албанија	:	18,4	18,5	17,8	18,3	18,0	18,5	18,7	17,7	15,8	:
Србија	16,5	16,9	16,9	16,8	17,1	17,0	17,2	17,3	16,5	15,1	:

Извор:Eurostat; Државен завод за статистика; податоците се достапни преку https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00026/default/table (пристапено на 10.10.2024)

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ НА 65 ГОДИНИ ЗА МАЖИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ 2022 ГОДИНА

Слика 6

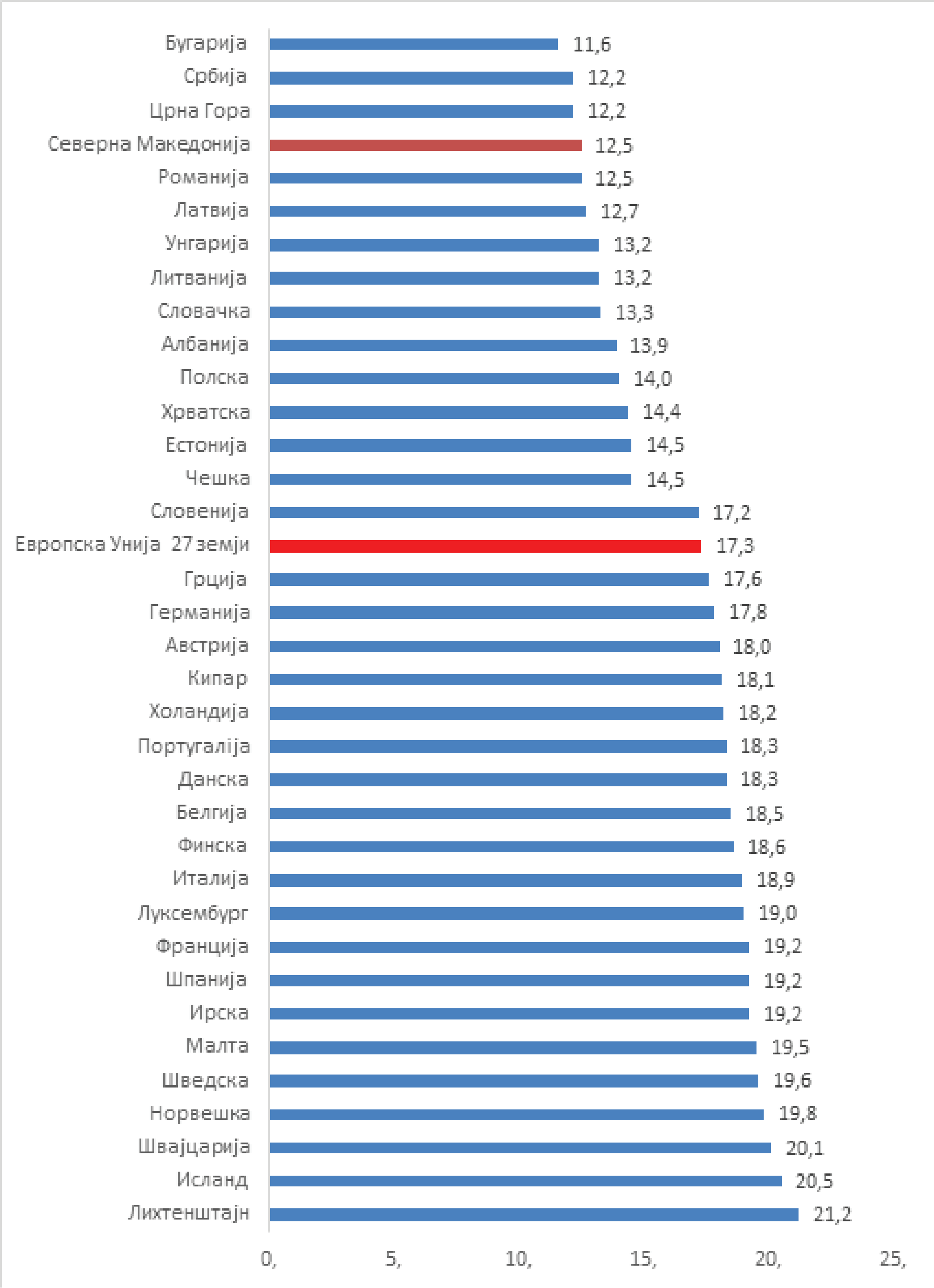

ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТ НА 65 ГОДИНИ ЗА ЖЕНИ ВО ЕВРОПСКА УНИЈА И ДРУГИ ЕВРОПСКИ ЗЕМЈИ 2022 ГОДИНА

Слика 7

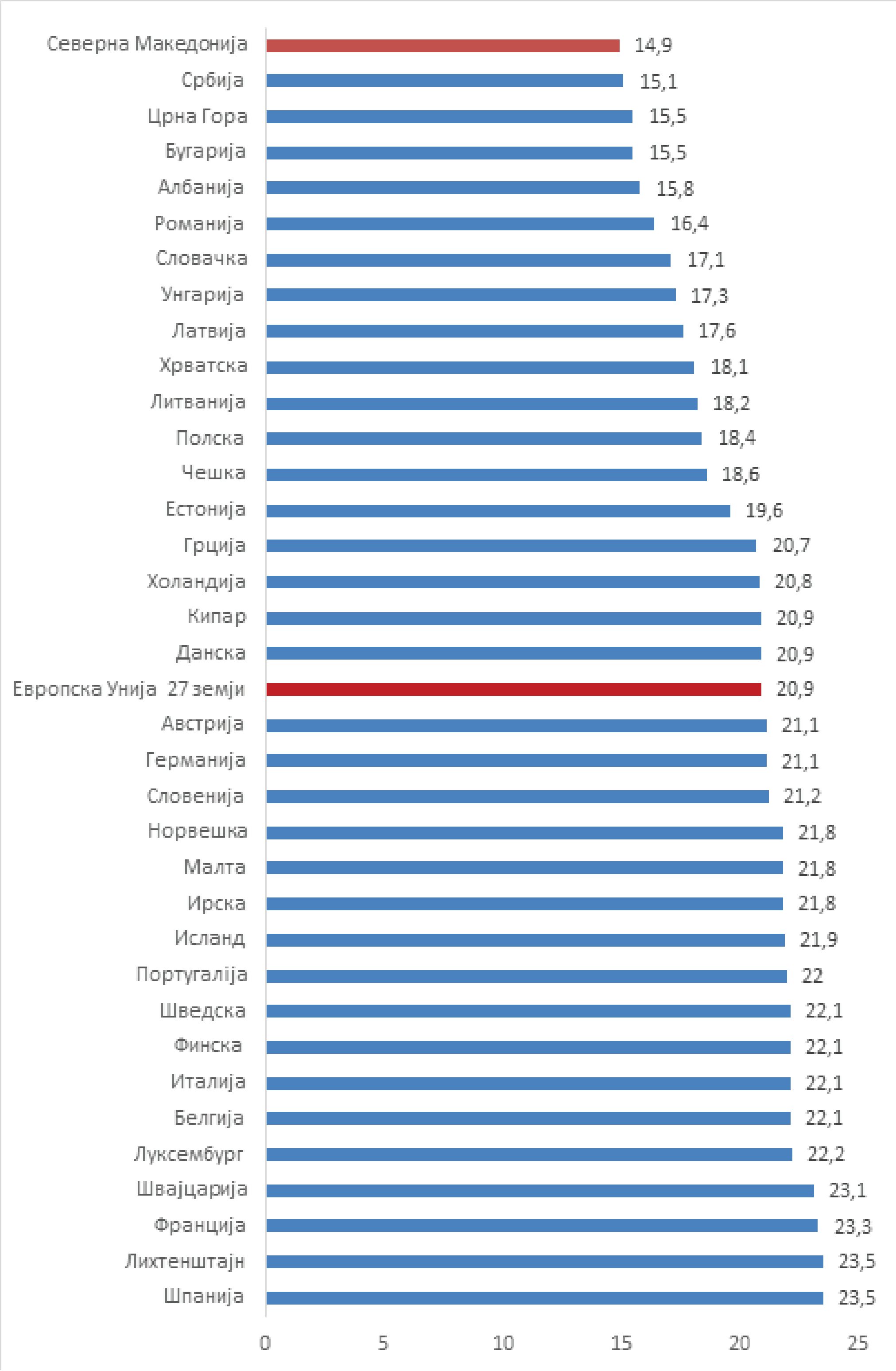

3. ЗАКЛУЧОЦИ

Република Северна Македонија може да се вброи меѓу земјите со низок наталитет. Во 2007 година бројот на живородени изнесувал 22688 со стапка на наталите од 11,1/1000 жители, додека во 2023 бројот на живородени се намалил на 16737 со стапка на наталитет од 9,2/1000 жители.

Вкупниот број на умрени се движел од 19594 умрени во 2007 година со стапката на смртност од 9,6/1000 жители до 20187 умрени во 2023 година со стапка смртност од 11,0/1.000 жители.

Поради пандемијата Ковид-19 стапката на смртност се зголемува над долгогодишниот просек од околу 9,6/1000 жители и во 2020 година изнесува 12,4‰, во 2021 година 15,5‰, а во 2022 година 12,3‰. Во 2023 година стапката на смртност е намалена во однос на 2020 година, 2021 година и 2022 година и изнесува 11,0 на 1.000 жители.

Од 2019 година се бележат повеќе смртни случаи отколку раѓања, односно «природен пад» на населението. Стапката на негативниот пироден прираст се движи од -0,3 во 2019 година, -3,2 во 2020 година, -5,4 во 2021 година, додека во 2022 година се бележи намалување на стапката на негативниот пироден прираст на -2,4, а во 2023 година на -1,9 на 1000 жители. Најголем негативен природен прираст е забележан во 2021 година кога бројот на умрени е поголем за 9868 во однос на бројот на живородени.

Во 2023 година во Северна Македонија на 100 умрени забележани се 82,9 живородени. Според статистички региони најнизок витален индекс со 46,5 живородени на 100 умрени е забележан во источниот регион, веднаш по него е пелагонискиот регион со 59,2 живородени на 100 умрени, а потоа следи вардарскиот регион со 62,7. Само во скопскиот регион бројот на живородени е повисок од бројот на умрени со витален индекс од 110,0 живородени на 100 умрени и во полошкиот регион со 103,4 живородени на 100 умрени.

Повеќегодишниот тренд на опаѓање на наталитетот со повремени осцилации е присутен низ цела Европа. Според базата на податоци на Заводот за статистика на Европска Унија (Евростат) во 2022 година само 4 земји-членки на Европската унија (ЕУ-27) имале стапка на наталитет поголема или еднаква на 10,0/1000 жители, а сите останати имале помалку од 10,0/1000 жители. Просекот на ЕУ-27 за 2022 година изнесува 8,7/1000 жители. Во 2021 година 11 земји-членки на Европската унија (ЕУ-27) имале стапка на наталитет поголема или еднаква на 10,0/1000 жители, а 16 имале помалку од 10.0/1000 жители. Просекот на ЕУ-27 за 2021 година изнесувал 9,1/1000 жители.

Во периодот 2012-2022 година вкупната стапка на фертилитет во Република Северна Македонија се движела во опсег од 1,51 -1,58, додека во истиот период во ЕУ-27 стапката се движела од 1,53-1,46. Во анализираниот период вкупната стапка на фертилитет во Северна Македонија е најниска во 2020 година и изнесувала 1,31, а во ЕУ-27 е најниска во 2022 година и изнесувала 1,46.

Во земјите каде вкупната стапка на фертилитет е под 1,5 наоѓаме депопулација, најчесто поради негативното природно движење, а секако и негативната состојба со миграцијата на младото население во економски поразвиените земји. Треба да се нагласи дека сите земји членки на ЕУ-27 бележат вкупна стапка на фертилитет под 2,5, а истото се однесува и за останатите европски земји.

Според податоците на Евростат, во Северна Македонија очекуваното траење на живот при раѓање кај двата пола се намалило во периодот 2019-2021 година заради пораст на смртноста предизвикана од пандемијата КОВИД -19, но во 2022 година очекуваното траење на живот кај мажите изнесува (72,2), а кај жените (76,7) и бележи пораст во однос на 2021 година.

Според Евростат, просечниот животен век при раѓање за земјите од ЕУ-27 во 2022 година бил 80,6 години за двата пола, односно 77,9 години за мажи и 83,3 години за жени. Според доставените податоци до Евростат за 2022 година, очекуваното траење на живот се зголемува во голем број земји.

Просечното очекувано траење на живот на 65 годишна возраст во ЕУ-27 во 2022 година е 17,8 години за мажи (0,5 години повисоко во споредба со 2021 година) и 21,2 година за жените (0,3 години повисоко во однос на 2021 година).

Во Северна Македонија просечното очекувано траење на живот на 65 годишна возраст за мажи е 14,0 години (1,5 години повисоко во споредба со 2021 година), а за жени 16,3 години (1,4 години повисоко во споредба со 2021 година).

Евидентираните негативни трендови во демографските и витални карактеристики во земјите на Европа, Европска унија и особено Северна Македонија во намалување на наталитетот и зголемување на морталитетот, бараат превземање на итни стратешки долгорочни мерки за нивно надминување. Последиците од овие трендови може да имаат негативни последици по економијата и прогресивниот развој на земјите од аспект на продуктивност и намален социо-економски стандард на населението. Продолжувањето на очекуваниот животен век на луѓето ќе наложува потреба од промена во социјалните и јавно- здравствени политики како предуслов за обезбедување на квалитетен и достоинствен живот на граѓаните. Исто така, неопходни се нови популациони политики во правец на зголемување на наталитетот со обезбедување на услови кои ќе придонесат за безбедно мајчинство и правилен раст и развој на децата.